

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 16/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om säkerhet och utsläppskrav i fråga om vissa fritidsbåtar och om ändring av sjötrafiklagen

Till kommunikationsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 28 april 2005 en proposition med förslag till lagar om säkerhet och utsläppskrav i fråga om vissa fritidsbåtar och om ändring av sjötrafiklagen (RP 42/2005 rd) till kommunikationsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att miljöutskottet ska lämna utlåtande till kommunikationsutskottet.

- regeringsråd Aila Salminen, kommunikationsministeriet
- överinspektör Anneli Karjalainen, miljöministeriet
- båtöverinspektör Tom Wilenius, Sjöfartsverket
- överingenjör Markku Kukkamäki, Finlands miljöcentral
- direktör Heikki Teräsvirta, Södra Savolax miljöcentral.

Sakkunniga

Utskottet har hört

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det ska stiftas en lag om säkerhet och utsläppskrav i fråga om vissa fritidsbåtar. Syftet med den föreslagna lagen är att skydda säkerheten och hälsan för människor samt egendom och miljön från farliga egenskaper hos fritidsbåtar, vattenskotrar och deras utrustning samt från avgasutsläpp och buller från motorer i fritidsbåtar och vattenskotrar.

I lagen föreslås bestämmelser om krav på planering och byggande av fritidsbåtar, vattenskotrar och deras utrustning samt avgasutsläpp och buller från motorer som driver fritidsbåtar och vattenskotrar samt om bedömning och påvisande av överensstämmelse. Genom propositionen

genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktivet om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om fritidsbåtar. I lagen tas samtidigt in sådana bestämmelser som för närvarande finns i förordningen om fritidsbåtars säkerhet och som enligt grundlagen hör till nivån för lag.

I lagen föreslås också bestämmelser om marknadstillsyn som gäller fritidsbåtar och övriga produkter som nämns ovan. I lagen föreskrivs också om tullmyndighetens skyldigheter i anslutning till tillsynen samt om polisens skyldighet att lämna handräckning.

I sjötrafiklagen föreslås ändringar som föranleds av den nya lagen.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästas.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet har granskat propositionen inom ramen för sin behörighet, dvs. miljövård, och ger följande utlåtande.

Syftet med den föreslagna lagen är att skydda säkerheten och hälsan för människor samt egendom och miljön från farliga egenskaper hos fritidsbådar, vattenskotrar och deras utrustning samt från avgasutsläpp och buller från motorer i fritidsbåtar och vattenskotrar. Lagen bidrar till att till båtliv relaterade miljösynpunkter beaktas bättre. Medan regler för båtsport tidigare närmast har gällt avfallshantering och avloppstjänster samt så kallade påväxthindrande ämnen i båtbottnen, krävs nu att man kan konstatera och godkänna nivån på utsläpp från motorer som driver båtar och vattenskotrar. Regleringen av avgas- och bullerutsläpp utgör således ett viktigt tillskott i helheten.

Avsikten är att genom utsläppsnormer för enskilda anläggningar skapa gränsvärden för avgas- och bullerutsläpp i motorer för nya fritidsbåtar. Utsläppsbegränsningarna för kolmonoxid, kolväte, kväveoxid och partiklar varierar beroende på om det handlar om en tvåtakts- eller fyrtaktsmotor med bensindrift eller en dieselmotor. Tvåtaktsmotorer förorsakar mest kolväte- och kolmonoxidutsläpp medan dieselmotorer förorsakar mest kväveoxidutsläpp.

Gränsvärdena för utsläpp regleras enligt förslaget genom att lagförslagets 7 § direkt hänvisar till bilaga 1 i direktivet om fritidsbåtar, som bland annat innehåller de väsentliga kraven för både avgasutsläpp och buller. Som exempel kan nämnas att beroende på motorns effekt varierar högsta tillåtna ljudtrycksnivå från 67 decibel till 75 decibel. Miljöutskottet ber kommunikationsutskottet observera att gränsvärden för utsläpp i allmänhet regleras på förordningsnivå. Om reg-

leringen tekniskt baserar sig på hänvisning till en direktivbilaga, bör man på annat sätt säkerställa att medborgarna lätt kommer åt information om gränsvärdena för utsläpp.

På unionsnivå beräknas de direktivsenliga begränsningarna i lagförslaget för bensenmotorernas del sänka kolmonoxidutsläppen med cirka 40 % och kolväteutsläppen med nästan 90 % jämfört med 1998 års nivå. För dieselmotorernas del minskar partikel- och kväveoxidutsläppen med cirka 30 % och kolväteutsläppen med drygt 20 % från 1998 års nivå.

I Finland finns cirka 381 000 motordrivna fritidsbåtar. Antalet vattenskotrar är cirka 3 000. Varje år säljs cirka 21 000 nya utombordsmotorer.

De mest betydande utsläppen från fritidsbåtar är kolväte- och kväveoxidutsläppen. Fritidsbåtarnas andel av utsläppen i Finland totalt är cirka 6 % i fråga om kolväteutsläpp och cirka 0,7 % i fråga om kväveoxidutsläpp. Ändå är fritidsbåtarnas inverkan på miljön mer betydande än så, eftersom mycket beror på hur de används och på hur känsliga vattendragen är.

Reducerade utsläpp är alltid gynnsamt för miljö och rekreation. Samtidigt vill utskottet påpeka att det tar jämförelsevis lång tid innan de gynnsamma miljöeffekterna blir synliga eftersom begränsningarna enligt direktivet endast gäller nya motorer som kommer ut på marknaden, och det tar minst tjugo år för anläggningsbeståndet att förnyas. Ett viktigt instrument för att nå målen är att man för godkända båtar med tilläggsutrustning utfärdar ett intyg om överensstämmelse och att utrustningen CE-märks på grundval av intyget. Det organ som utför bedömningen ska ha adekvat sakkunskap inte bara i säkerhetsfrågor utan också i miljöfrågor. Sjöfartsverket får också fler uppgifter i anslutning till

produktövervakningen och bör därför tilldelas adekvata resurser¹.

I fråga om bensin- och dieseldrivna fritidsbåtar och vattenskotrar är det inte endast avgasutsläppen som måste begränsas, också begränsning av buller är av högsta vikt. Näst efter avgasutsläppen är bullret den främsta olägenheten i fråga om båtarna. Genom att minska på bullernivån inverkar man på människors hälsa och trivsel: en bullersam miljö upplevs allmänt som ett allvarligt problem samtidigt som man har kunnat konstatera att bullret förorsakar olägenheter för hälsan. Alla båttyper upplevs störande om de körs för full effekt och nära stranden. Vattenskotrar som kör i cirkel upplevdes som störande också på längre avstånd.

Utskottet ber kommunikationsutskottet uppmärksamma att vi behöver utveckla lagstiftningen därhän att det blir lättare att begränsa eller förbjuda planlös körning med vattenskotter nära bebodda stränder. Begränsning av störande körning är angeläget också med tanke på att vattenfåglarna ska få häcka ostört.

Utskottet konstaterar att enligt 15 § i sjötrafiklagen (463/1996) kan man lokalt utfärda begränsningar för vissa vattenområden om det prövas vara nödvändigt till skydd för trafiken, miljön, fisket eller någon annan näring eller för allmänt nyttjande av naturen för rekreation eller

något annat allmänt intresse. Men i fråga om enskilda personer som förorsakar störningar är detta ett jämförelsevis tungt förfarande. I sitt betänkande (Kommittébetänkande 2004:2) föreslår vattenlagskommittén skärpta krav på störningsfri trafik inom vattenområden: Man ska fortfarande kunna röra sig fritt men då avses trafik från en punkt till en annan och inte till exempel körning fram och tillbaka med vattenskotter. Dessutom föreslår kommittén en ändring av bestämmelsen om hemfridsbrott i strafflagen som innebär att sanktionering av hemfridsbrott kunde utsträckas till vattenområden i omedelbar anslutning till gården, vilket skulle göra störande körning jämförbart med hemfridsbrott.

Utskottet påskyndar en lagstiftning genom vilken det ovan beskrivna problemet effektivt kan åtgärdas. En möjlighet vore enligt utskottet en bestämmelse i sjötrafiklagen, som skulle förbjuda störande körning med vattenskotter vid bebodda stränder, både sådana med fast bosättning och med semesterbosättning. Eftersom man vid regleringen måste iaktta eventuella begränsningar föranledda av Europeiska unionens lagstiftning, kräver regleringen en omsorgsfull beredning.

Utlåtande

Miljöutskottet anför

att kommunikationsutskottet beaktar det som sagts ovan.

¹ Veneilyn määrä ja taloudelliset vaikutukset Suomesa; Merenkululaitoksen julkaisuja 5/2005, Kapitlet Veneilyn ympäristövaikutuksista s. 51—65.

MiUU 16/2005 rd — RP 42/2005 rd

Helsingfors den 19 maj 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
vordf. Heidi Hautala /gröna
medl. Susanna Haapoja /cent
Tuomo Hänninen /cent
Antti Kaikkonen /cent
Inkeri Kerola /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Jouko Laxell /saml
Mikaela Nylander /sv

Heikki A. Ollila /saml
Eero Reijonen /cent
Säde Tahvanainen /sd
Satu Taiveaho /sd
Unto Valpas /vänst
Ahti Vielma /saml
Pia Viitanen /sd
ers. Esa Lahtela /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.